

**CENTRUM VOOR
PARAMEDISCHE
STUDIES**

**HOGESCHOOL
UTRECHT**

Postbus 85182
3508 AD
Utrecht

Tel 088 481 52 14
Fax 088 481 59 36
www.hu.nl

Cursusprogramma

*Communicatieve Taaltherapie voor kinderen met een taalniveau vanaf 6 jaar
(CT 3)*

Dag 1

De eerste dag staat in het teken van:

- Logopedisch onderzoek plannen, uitvoeren, interpreteren; multidisciplinair onderzoek
- Kennis over normale communicatie en taalontwikkeling tot 2;3 jaar actualiseren
- Voorlopige diagnose, hypothese en kernprobleem formuleren; multidisciplinair overleg

Vorbereiding op dag 1

- Bepaal je eigen 'beginsituatie': wat weet je al, wat kun je goed rond de doelgroep van deze cursus? en: Wat wil je graag leren, wat moet je nog leren? Bepaal je beginsituatie aan de hand van:
 - de competenties uit het beroepsprofiel, zie pagina 20
 - een SWOT-analyse, zie pagina 22
 - de instaptoets, zie pagina 23
 - noteer daarna je persoonlijke leerdoelen, zie pagina 26
- Denk na over een kind dat je tijdens deze cursus zou willen bespreken of denk na over een beroepsproduct dat je tijdens deze cursus wil maken. Zie pagina 29 voor uitleg over het begrip 'beroepsproduct'. Stuur de docent uiterlijk 14 dagen voor het begin van de cursus je voorkeur op: noteer of je een casus of beroepsproduct wil gaan doen, en noteer ook wat voor een soort casus of welk beroepsproduct je in gedachten hebt. Vermeld bij de casus de leeftijd, of het kind wel of geen verstandelijke beperking heeft en de fase van de taalontwikkeling:
 - praat niet
 - praat wel, namelijk brabbels en enkele woordjes
 - praat wel, namelijk tussen de 20 en 60 woorden
 - praat wel, namelijk woordjes en tweewoorduitingenMail dit samen met je eigen leerdoelen naar de docent
- Lees de reader pagina 31 tot 52: Logopedisch Methodisch handelen bij het jonge kind dat niet of nauwelijks spreekt .
- Bekijk het overzicht met onderzoeksinstrumenten op pagina 35 in de reader. Streep met potlood aan welke onderzoeksinstrumenten je onvoldoende kent of beheerst
- Voor het interpreteren van je onderzoeksresultaten en je observaties, is het heel belangrijk dat je de normale preverbale en vroegverbale ontwikkeling tot in de puntjes kent. Lees daarom de volgende teksten, gericht op deze vroege ontwikkelingsaspecten:
 - 'De taalontwikkeling van het kind' (2008), hoofdstuk 3 en paragraaf 4.1 t/m 4.5
 - 'Beginnende Communicatie' (2001), hfst. 1 (pagina 15 - 18) en hfst. 4 en 5 (pagina 27 – 33).

- Gebruik de overzichtsschema's in de reader vanaf pagina 52 om snel terug te kunnen zien: welke spraak-taal-communicatie-aspecten staan centraal in deze fase van de taalontwikkeling?

Doelstelling dag 1

- de cursist kan op basis van een telefonische of elektronische intake, en op basis van een eerste impressie van een niet of nauwelijks sprekend kind, doelgericht onderzoek plannen en correct uitvoeren en interpreteren
- de cursist kan op grond van anamnese-, observatie- en testresultaten, en op grond van haar kennis over de (taal)ontwikkelingsfeiten van 0 tot 2;3 jaar, en op grond van aanvullende gegevens over andere ontwikkelingsgebieden van het kind, een voorlopige diagnose formuleren in termen van de ICF en een werkhypothese
- de cursist kan een doelgerichte verwijzing naar een of meerdere andere disciplines initiëren.

Programma dag 1

- Kennismaken & bespreken van cursusdoelen en persoonlijke doelstellingen
- Uitleg: normale vroege taalontwikkeling; kinderen met taalstoornissen
- Videofragment casus Josje met kijkopdrachten
- Logopedisch Methodisch Handelen, EBP, kennis over pre- en vroegverbale taalontwikkeling
- Groepjeswerk: plannen van anamnese en diagnostisch onderzoek voor casus, m.b.v. lijst pagina 31
- Plannen van logopedisch onderzoek;
- Testen en interpretatie testgegevens
- Groepjeswerk: formuleren diagnose in ICF, hypothese, kernprobleem, verwijzing onderbouwen
- Rollenspel: verwijsgesprek
- Bespreken huiswerk

Dag 2

Vandaag komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Het maken van een logopedisch behandelplan voor een jong nauwelijks sprekend kind
- Behandeling van preverbale en vroeg verbale communicatieve functies; inschakeling van ouders

Vorbereiding op dag 2

- Lees uit 'Taaltherapie voor kinderen met een taalontwikkelingsstoornis' hoofdstuk 2 en hoofdstuk 7. Als je gaat werken aan een casus, ben je de weken voor cursusdag 2 bezig met stap 1, 2, 3 en 4 uit hoofdstuk 2.
- Voer (aanvullend) onderzoek uit voor het kind dat jij als casuskind hebt gekozen. Kies bij voorkeur een onderzoeksinstrument dat je zelf nog onvoldoende kende / beheerste.
- Zorg er in ieder geval voor dat ouders een observatielijst preverbale / vroeg verbale communicatieve functies invullen, uit 'Beginnende Communicatie (je hebt een digitale versie thuis toegestuurd gekregen). Ook als je niet aan een casus werkt zorg je ervoor dat voor tenminste één kind uit je caseload deze lijsten worden ingevuld. Check of je nog aanvullende anamnestiche vragen hebt, en stel die aan de ouders. Beschrijf je casus volgens de richtlijn op pagina 27 tot 29; een digitaal casusmodel is je toegestuurd. Stuur je casus of beroepsproduct naar de docent, uiterlijk op de afgesproken datum.
- Lees uit 'Beginnende Communicatie' diagonaal de pagina's 7 t/m 25, en hoofdstuk 6, 7 en 8. Zorg ook dat je een impressie krijgt van de werkvormen voor preverbale communicatieve functies, door de pagina's 51 tot 100 van dat boek te bekijken, en een aantal fragmenten te lezen. Welke werkvormen zijn geschikt voor jouw kind, of het kind van een collega, passend bij de gekozen doelen?

- Lees uit 'Taaltherapie voor kinderen met een taalontwikkelingsstoornis' hoofdstuk 11, 12 en 13, om je voor te bereiden op de manier waarop we op dag 2 bezig gaan met therapie. Lees ook pagina 60 t/m 63 uit deze reader.
- Op cursusdag 2 ga je oefenen met het maken van een behandelplan voor een kind, liefst voor een eigen casus. Dit behandelplan maak je a.d.h.v. de Cd rom in 'Taaltherapie voor kinderen met een taalontwikkelingsstoornis'. Open de Cd rom, 'behandelplan' en bekijk het programma; navigeer er doorheen. Bepaal voor 'jouw casuskind' een centraal probleem en bedenk wat zinvolle doelen zijn. Bekijk met het oog op dag 2 specifiek de communicatieve functies: welke functies heeft het kind nodig, welke functie missen de ouders heel erg bij hun kind, wat frustrereert het kind, is daar een preverbale of vroegverbale communicatieve functie aan te koppelen? Probeer alvast een oefenbehandelplan voor je casus te maken; zet dat op stick en neem die mee.
- Voor de cursisten met wie dit is afgesproken tijdens cursusdag 1 of daarna via email: maak een video-opname van een stukje behandeling betreffende communicatieve functies. Maak voor het kiezen van werkvormen gebruik van 'Beginnende Communicatie' .

Doelstelling dag 2

- de cursist kan op basis van de onderzoeksresultaten een behandelplan opstellen voor een kind, waarin wordt genoemd: specifieke behandeldoelen in prioriteitsvolgorde, tijdplanning en therapievormen. Het plan sluit aan bij de diagnose en het geformuleerde kernprobleem
- de cursist kan werkvormen kiezen en uitvoeren voor preverbale en / of vroegverbale communicatieve functies, passend bij het behandelplan van een specifiek kind
- de cursist kan ouders begeleiden met betrekking tot de taalstimulering van hun kind door geschikte spelactiviteiten te bespreken, aansluitend bij communicatieve functies

Programma dag 2

- uitleg m.b.t. behandelplan schrijven, en oefenen op computer met maken behandelplan
- uitwisselen in kleine groepjes: hypothese, kernprobleem, einddoel, tijdsperiode, multidisciplinair benaderen.
- uitleg: algemene principes communicatieve taaltherapie voor deze doelgroep; preverbale / vroegverbale communicatieve functies; voorbeelden van doelen en middelen; samenwerken met ouder of groepsleidster
- video: therapie rond preverbale communicatieve functies
- presentatie van 3 cases, ondersteund met videobeelden
- rollenspelopdrachten bij communicatieve functies: doelen bepalen / werkvormen kiezen en uitvoeren
- feedback op rollenspel
- uitleg en oefening in kleine groepjes: ouders betrekken bij de therapie rond communicatieve functies

Dag 3

Op de laatste dag zullen de volgende onderwerpen centraal staan:

- woordenschatselectie, woordenschatverwerving gericht stimuleren
- stimuleren tweewoorduitingen / ontwikkeling van uitdrukken semantische relaties
- programma's voor ouderbegeleiding; punten voor ouderbegeleiding die je zelf kunt toepassen

Vorbereiding op dag 3

- Rond je casus of beroepsproduct af, mede aan de hand van de aanwijzingen van de docent. Zorg ervoor dat je evaluatiecriteria en werkvormen bij je behandelplan noteert. Zoek tenminste één artikel passend bij een essentieel onderdeel van je casus of beroepsproduct. Motiveer waarom je

voor dit onderdeel onderbouwing hebt gezocht in de literatuur, en wat dit artikel nu toevoegt aan kennis en argumenten. Gebruik voor de toelichting op het gekozen artikel niet meer dan een half A4. Stuur je eindproduct op de afgesproken datum naar de docent.

- Lees over specifieke doelen voor woordenschat, fonologie, syntaxis en communicatie. Lees daarvoor de hoofdstukken 4 en 6 uit 'Taaltherapie voor kinderen met een taalontwikkelingsstoornis'. Focus tijdens het lezen vooral op de kinderen met een taalniveau tot 2;6 jaar.
- Lees de leesteksten in de reader, over fonologie & woordenschat, en semantische relaties en spelniveaus, zie pagina 64 t/m 76.
- Cursisten die werken met cliënten met een verstandelijke beperking lezen ook hoofdstuk 10 uit 'Taaltherapie voor kinderen met een taalontwikkelingsstoornis'.
- De cursisten met wie dit is afgesproken bereiden een behandeling voor betreffende...
 - preverbaal interactievaardigheden / vroegverbale communicatieve functies
 - woordenschat
 - tweewoorduitingen / ontwikkeling van semantische relaties.
- Let op: voer eerst de leesopdrachten uit, voor je aan de behandelopdracht begint. De docent coacht je via de mail met de behandelopdracht.

Doelstelling dag 3

- de cursist weet hoe ze een beperkte set woorden moet selecteren voor een kind dat toe is aan het leren van de eerste woorden
- de cursist kan een nauwelijks sprekend kind de geselecteerde woorden actief aanleren
- de cursist kan uitleggen wanneer een kind toe is aan tweewoorduitingen
- de cursist selecteert relevante semantische relaties, als basis voor tweewoorduitingen
- de cursist kan het kind de geselecteerde tweewoorduitingen / semantische relaties aanleren
- de cursist kent enkele programma's voor ouderbegeleiding, weet welke kinderen ze daarvoor actief moet verwijzen, en kan principes uit deze programma's toepassen binnen haar eigen indirecte therapie.

Programma dag 3

- Uitleg m.b.t. woordenschatselectie en woordenschatdidactiek voor een kind dat begint met de eerste woorden, en een kind dat toe is aan een iets uitgebreidere woordenschat
- Demonstratie woordenschattherapie door 2 cursisten; filmpjes
- Opdrachten woordenschatselectie en therapie bij 2 cases
- Uitleg m.b.t. keuze semantische relaties, tweewoorduitingen en semantische relaties
- Demonstratie tweewoorduitingen – interventie door 2 cursisten; filmpjes
- Opdrachten m.b.t. semantische relaties, tweewoorduitingen en werkvormen in rollenspel
- Elementen uit programma's voor ouderbegeleiding die door logopedisten in therapie kunnen worden toegepast: carrousel en toepassing
- Demonstratie pre / vroegverbale comm. functies via filmpjes
- Evaluatie en afsluiting